

Alytaus
miesto
savivaldybės
**VISUOMENĖS
SVEIKATOS
BIURAS**

**ALYTAUS MIESTO GYVENTOJŲ SVEIKATOS RAŠTINGUMO TYRIMO
DUOMENŲ APŽVALGA**

Parengė: Visuomenės sveikatos stebėsenos specialistė

Jovita Katkauskaitė

2013 m., Alytus

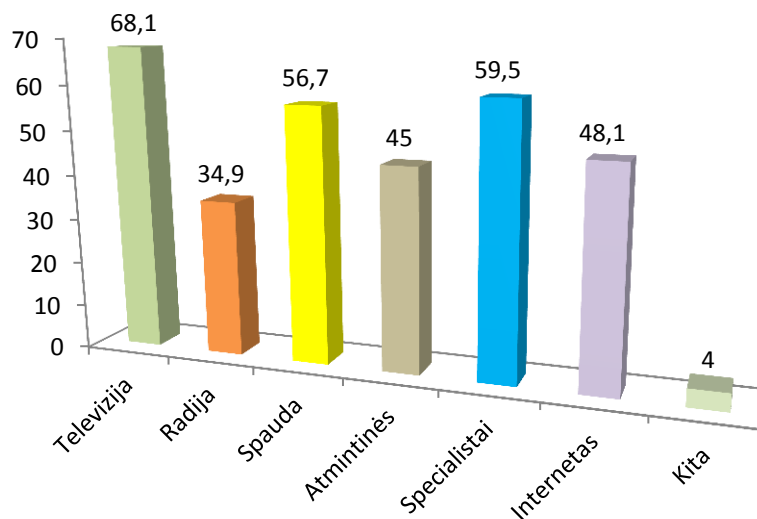
Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras kartu su Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Visuomenės sveikatos institutu ir Alytaus miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuru 2012 m. rugsėjo – spalio mėn. atliko Alytaus miesto gyventojų apklausą jų gebėjimams ieškoti ir suprasti sveikatos informaciją įvertinti. Išdalintos 362 anketos, apklausoje dalyvavo 355 respondentai (98,1 proc.). Duomenų analizei panaudota statistinė programa SPSS statistics 17.0.

Naudojimasis įvairiais sveikatos informacijos šaltiniais

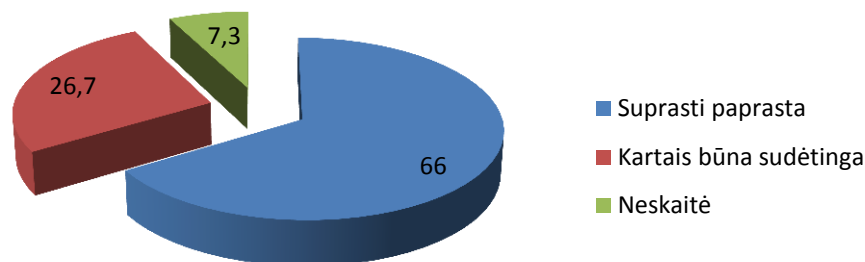
Informacija apie respondentų naudojamą sveikatos informacijos šaltinius, tyrimo duomenimis priklauso nuo jų amžiaus, lyties, išsimokslinimo, užsiėmimo bei sveikatos būklės.

Didžioji dauguma respondentų geba naudotis nors vienu sveikatos informacijos šaltiniu. Daugelis respondentų naudojami keletu sveikatos informacijos šaltinių (vidutiniškai vienas respondentas naudojami 3 informacijos šaltiniais).

Dažniausiai gyventojai kaip sveikatos informacijos šaltinį nurodė televizijos laidas (68,1 proc.), gydytojų ir kitų sveikatos priežiūros darbuotojų patarimus, spaudą ir internetą (1 pav.). Vyrų ir moterų pagrindiniai informacijos šaltiniai nesiskyrė, tik moterys jais naudojami dažniau nei vyrai. Vyresnio amžiaus žmonės (≥ 60 m.), dažniau naudojami gydytojų ir kitų sveikatos priežiūros specialistų patarimais (90,9 proc.), žiūrėjo televizijos rodomas sveikatos laidas (62,1 proc.), o jaunesni (≤ 29 m.) – dažniau informacijos ieškojo internete (54,5 proc.). Geros sveikatos, dirbantys ir su aukštuoju išsilavinimu respondentai dažniau naudojami internetu, spauda, o nedirbantys, blogesnės sveikatos, turintys žemesnį išsilavinimą dažniau žiūrėjo televizijos, kreipdavosi patarimų į gydytojus ir kitus sveikatos priežiūros specialistus.

1 pav. Pagrindiniai Alytaus miesto gyventojų naudoti sveikatos informacijos šaltiniai (procentais)

2 pav. Sveikatos priežiūros įstaigų platinamų leidinių supratimas (procentais)

49,2 proc. respondentų kartais būna sudėtinga suprasti gydytojo ar kito sveikatos priežiūros specialisto teikiamą sveikatos informaciją ar patarimus, o aukštąjį išsilavinimą turintieji respondentai labai retai nesupranta gydytojo ar kito specialistų rekomendacijų. 30,1 proc. kartais nesupranta vaistų vartojimo instrukcijų ir užrašų ant pakuočių, 26,7 proc. – sveikatos priežiūros įstaigų platinamų leidinių (2 pav.), 26,0 proc. – radijo ir televizijos sveikatos laidų.

Tyrimo duomenimis, vyresnio amžiaus vyrams ir jaunesnio amžiaus moterims, žemesnio išsilavinimo, neįgaliems, blogesnės sveikatos respondentams buvo sudėtingiau suprasti informacijos apie sveikatos stiprinimą ir ligų prevenciją turinį skaitant sveikatos priežiūros įstaigų platinamus leidinius (brošiūras, atmintines, skrajutes). Šie skirtumai yra statistiškai patikimi ($p < 0,05$). Daugiau nei pusė apklaustųjų (53,4 proc.) teigė, kad jiems nesudėtinga užpildyti medicininius dokumentus. 40,6 proc. respondentų labai retai kreipiasi pagalbos į šeimos narį, draugą ar medicinos personalą, kad jiems padėtų suprasti gautą sveikatos informaciją. Beveik trečdalis (27,8 proc.) kartais kreipiasi pagalbos dėl informacijos supratimo.

46,3 proc. respondentų deklaravo, kad jų gauta sveikatos informacija iš dalies arba visiškai lėmė jų sveikatos elgsenos pokyčius. Dalis jų padidino savo fizinį aktyvumą, pradėjo sveikiau maitintis, vartoti mažiau druskos, pasiskiepijo, metė rūkyti, pradėjo mažiau vartoti cukraus, riebalų, ėmė daugiau rūpintis savo sveikata.

43 proc. respondentų deklaravo, kad jų gauta sveikatos informacija nepaveikė sveikatos elgsenos pokyčių. Didžioji dalis respondentų su žemesniu išsilavinimu ir turintys gera sveikatos būklę teigė, kad gauta informacija nepakeitė jų elgsenos sveikatos atžvilgiu.

Padidintas fizinis aktyvumas, sveikesnė mityba, sumažintas druskos vartojimas, metimas rūkyti – dažniausiai respondentų deklaruoti sveikatos pokyčiai. Tiek vyrų, tiek moterų dažniausias sveikatos elgsenos pokytis buvo padidintas fizinis aktyvumas. Jaunesni respondentai dažniausiai keitė mitybos įpročius, 60 m. ir vyresni – dažniausiai mažino druskos vartojimą.

Išvados

1. Pagrindiniai Alytaus miesto gyventojų sveikatos informacijos šaltiniai yra televizija, gydytojai ir kiti sveikatos priežiūros specialistai, spauda ir internetas. Vyresnio amžiaus žmonės dažniau naudojami sveikatos priežiūros specialistų patarimais, žiūri televizijos sveikatos laidas, jaunesni dažniau informacijos ieško internete.

2. 49,2 proc. respondentų kartais būna sudėtinga suprasti gydytojo ar kito sveikatos priežiūros specialisto teikiamą sveikatos informaciją ar patarimus, trečdaliui – vaistų vartojimo instrukcijas ar sveikatos priežiūros įstaigų platinamus leidinius, penktadaliui – radijo ir televizijos laidas. Nesuprantančių skaičius didesnis tarp vyresnio amžiaus, žemesnio išsilavinimo respondentų.

3. 43 proc. respondentų pažymėjo, kad jų gauta sveikatos informacija sąlygojo jų sveikatos elgsenos pokyčius. Jaunesni dažniau pradėjo maitintis sveikiau, vidutinio amžiaus – didino fizinį aktyvumą, o 60 m. ir vyresni – dažniausiai sumažino druskos vartojimą.

Pasiūlymai

1. Siekiant padidinti perduodamos sveikatos informacijos prieinamumą jaunesnio amžiaus, daugiau išsilavinusiems, sveikiems gyventojams dažniau naudotinas internetas, o vyresnio amžiaus, žemesnio išsilavinimo, blogesnės sveikatos asmenims dažniau naudotinos radijo ir televizijos laidos, specialistų patarimai.

2. Siekiant pagerinti gyventojams perduodamos sveikatos informacijos suprantamumą (jos efektyvumą) teikiant sveikatos patarimus, rengiant sveikatos laidas ir sveikatos žinias propaguojančius leidinius, reikia atkreipti dėmesį į gyventojų, kuriems ši informacija skirta, amžių, išsilavinimą, užimtumą bei sveikatos būklę.